

Jan Häggkvist
070-305 45 05
jan.haggkvist@koping.se

Kommunstyrelsen

Koncernbildning av Köpings kommuns helägda bolag

Bakgrund

Köpings kommun äger direkt och indirekt samtliga aktier i Köpings Bostads AB, Köpings Kabel-TV AB, KBAB Service AB och Västra Mälardalens Energi & Miljö AB. Syftet med kommunens ägande av bolag är att dessa tillsammans med kommunens övriga verksamheter ska skapa nytta för kommunen och dess invånare samt medverka i utvecklingen av kommunen. Bolagen står för en stor del av de kommunala tillgångarna och tillsammans svarar de för en stor del av kommunkoncernens totala balansomslutning.

Vid sitt möte 2019-06-17 ställde sig kommunfullmäktige positiv till koncernbildning men beslöt att avvakta införande med anledning av vid den tiden rådande ränteavdragsbegränsningar.

Ärendet

Syftet med koncernbildningen är främst att skapa bättre förutsättningar för att leda, styra och kontrollera bolagen i koncernen. Koncernbildningen förväntas tydliggöra ägarrollen och ge en förstärkt ägarstyrning samt skapa bättre möjligheter för en mer samordnad och samlad hantering av bolagen. Detta innebär ökade möjligheter till effektivisering, samverkan, transparens och stärker kommunkoncernen långsiktigt finansiellt.

Genom koncernbildning möjliggörs en mer effektiv och ändamålsenlig styrning av bolagen utifrån de övergripande målen i kommunen, en gemensam och enhetlig rapportering och konsolidering i koncernen samt uppföljning av mål och ekonomiska rapporteringar av dessa verksamheter. Sedan 2013 gäller nya regler i kommunallagen om kommuners ägarstyrning av bolag och det är angeläget att styrning och kontroll fyller såväl kommunallagens som medborgarnas krav på att Köpings kommun bedriver en effektiv och samhällsnyttig verksamhet oavsett om denna bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform.

Kommunens roll som ägare blir tydligare då Moderbolaget blir ett samlat forum för att samordnat hantera ägarrollen och styrningen av bolagen. Koncernbolaget kommer efter aktieöverlåtelsen att fungera som ett holdingbolag vars funktion

består i att äga aktierna i de förvärvade bolagen och koncernbolaget kommer således inte ha någon egen verksamhet utöver koncernsamordningen.

Koncernbolaget är i sig ett medel för Köpings kommun att leda verksamheten i koncernen där bolagets ledning ges rollen som koncernledning och har att svara för att bolagen i koncernen drivs enligt kommunens mål och direktiv.

En stor del av landets kommuner har sedan tidigare organiserat sina aktiebolag i en äkta bolagskoncern med ett koncernbolag som ägare. Ursprungligen så bildades koncernerna utifrån skattemässiga motiv, men på senare år så är motiven även att stärka ägarstyrningen och få en bättre helhetssyn på den samlade verksamheten i kommunen och dess bolag.

Kommentar angående nackdelar vid koncernbildning

De nackdelar som lyftes fram i förstudien avsåg främst transparens och otydlighet i roller och ägarstyrningen samt merkostnaden för att förvalta ett koncernbolag. De nackdelar som är kopplade till transparens och otydliga roller och styrning åtgärdas med tydliga principer och regler som klargör öppenhet, rapportering, dialog samt roller och styrning. Detta kan snarare skapa en tydligare och bättre styrning och ökad transparens.

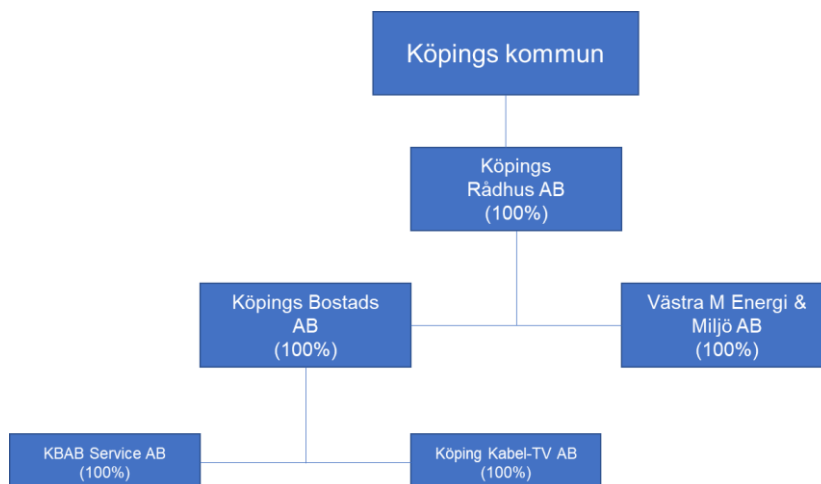
Den merkostnad som kommer av förvalta ett koncernbolag innefattar arvoden till styrelse, revisorer samt redovisning och administration. Kostnaden bör uppvägas av ökad samordning och effektivitet samt förbättrad styrning och måluppfyllelse.

Process för koncernbildning

Processen för koncernbildningen kan se ut enligt nedan:

1. Ett nytt bolag bildas – koncernbolaget
2. Kommunen säljer sina aktier i de helägda bolagen för bokförda värden i kommunens redovisning.
3. Koncernbolaget köper aktierna och betalar genom att en lånerevers upprättas.
4. En kvittningsemission genomförs i koncernbolaget och lånereversen övergår i ett aktieinnehav i bolaget. Emissionen sker till överkurs.
5. Det slutliga resultatet innebär att kommunens redovisning är oförändrad – en balanspost avseende aktier i dotterbolag omvandlas till en balanspost i koncernbolaget till samma belopp, ingen resultateffekt.
6. I koncernbolaget så har man tillgångar i form av aktier i dotterbolag och ett eget kapital på skuldsidan.

2020-11-25

Förutsättningar utifrån lagstiftning

Förutsättningar för att bilda en koncern styrs främst av de skattemässiga reglerna. När det gäller de redovisningsmässiga reglerna så finns det inga hinder eller negativa effekter. Övrig lagstiftning som kan ha påverkan på en koncernbildning är främst de EU-rättsliga reglerna om otillåtna statsstöd. Vår bedömning är att dessa transaktioner ej strider mot dessa regler.

Komplettering av förutsättningar under hösten 2020

De skattemässiga regler som man behöver ta hänsyn till vid en koncernbildning är avdragsrätten för skattemässiga underskott vid en ägarförändring.

Vid genomgång av bolagens deklARATIONER för räkenskapsåret 2019 framgår att det finns ett skattemässigt underskott om 32 025 794 kr i Köpings Bostads AB (KBAB). Detta innebär att köpeskillingen för KBAB vid en koncernbildning under 2020 måste anpassas så att bolaget behåller detta underskott d v s ett pris som är hälften av underskottet, 16 013 000 kr. Kommunen kommer att sälja sina andelar i KBAB för bokfört värde vilket uppgår till 30 900 000 kr.

Försäljningen av aktierna i KBAB och VME innebär även att en koncernbidragsspärr uppkommer i koncernen under ägarförändringsåret plus fem år, vilket innebär att underskottet inte kan kvittas mot koncernbidrag från det nya koncernbolaget (Köpings Rådhus AB) och det nya systerbolaget (Västra Mälardalens Energi & Miljö AB) under denna tid. Detta är troligtvis inget som planeras för KBAB under denna 6-årsperiod.

En annan skatteregel som börjat gälla från den 1 januari 2019 är begränsningar för ränteavdrag i bolagssektorn. Denna nya skatteregel kan få negativa effekter vid en koncernbildning. Vid en översiktlig genomgång av bolagens finansiella ställning och resultat uppmärksammades en risk för en negativ effekt p.g.a. dessa regler vid en eventuell koncernbildning under 2020. Denna negativa effekt avseende KBAB:s underskottsavdrag har genom en förändring i lagtexten begränsats.

Enligt de nya ränteavdragsbegränsningsreglerna riskerar endast ett eventuellt ej avdragsgillt räntenetto att belasta bolaget med en inkomstskatt för 2020, men inte för 2021 och framåt. Vid en koncernbildning under 2020 skulle det innebära att KBAB får betala skatt på ej avdragsgillt räntenetto trots att man har skattemässiga underskott.

Prognos skattemässigt resultat i KBAB och bedömning av avdragsgillt räntenetto 2020

Under hösten 2020 har PWC tillsammans med ekonomifunktionen på KBAB prognostiserat ett skattemässigt resultat för bolaget 2020. Det pekar på ett betydligt bättre skattemässigt resultat än 2019 som i sin tur innebär att det avdragsgilla räntenettet för bolaget ökar (30% av det skattemässiga EBITDA beloppet). Dessutom så har räntekostnaderna för bolaget minskat jämfört med 2019.

Detta sammantaget innebär att KBAB inte hamnar i någon skattesituation kopplat till de skattemässiga reglerna om ränteavdragsbegränsning för 2020.

Ägarstyrning

I formell mening är det kommunfullmäktige som utövar ägarstyrningen över kommunens bolag. Detta sker genom att kommunfullmäktige utser styrelse och lekmannarevisorer, godkänner bolagsordning samt utfärdar ägardirektiv (specifika och generella ägardirektiv).

Bolagen ska också efterhöra kommunfullmäktiges uppfattning i väsentliga frågor och i frågor av principiell karaktär. Från och med 2013 ska kommunfullmäktige även på förslag av kommunstyrelsen besluta om nödvändiga åtgärder hos bolag som agerat i strid med det fastställda kommunala ändamålet eller som inte bedrivit kompetenslig verksamhet.

Koncernbildningen påverkar inte kommunfullmäktiges lagstadgade ansvar för aktiebolagen som kvarstår oavsett hur en bolagskoncern organiseras. Enligt 10 kap 3 § kommunallagen ska fullmäktige, då en kommun lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till ett aktiebolag:

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas.

Fullmäktige ska också utse minst en lekmannarevisor i aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.

Kommunstyrelsens formella roll tar sin utgångspunkt i kommunallagens bestämmelser om uppsiktsplikten över nämnder och bolag. Inom ramen för denna roll kan kommunstyrelsen ta olika initiativ som får konsekvenser för styrningen av bolagen. Styrningen sker, i de fall kommunstyrelsen inte har beslutsmandat, genom förslag till kommunfullmäktige som i sin tur ger bolagen direktiv.

Den nu föreslagna strukturen innebär att ägarstyrningen i praktiken utövas av koncernbolaget och att behovet av åtgärder lämnas som förslag till kommunfullmäktige, såvida inte beslutsmandat delegerats till lägre nivå.

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen ser positivt på att genomföra koncernbildning och därigenom överföra ägandet av kommunens helägda aktiebolag till ett likaledes nybildat helägt aktiebolag (koncernbolaget).

På så sätt får kommunen såväl en aktiebolagsrättslig som skatterättslig koncern med ett moderbolag och fyra direkt och indirekt ägda dotterbolag.

Genom koncernbildning blir kommunens bolagsstruktur tydligare och det skapas möjligheter till en bättre och mer samlad hantering av bolagen och en tydligare ägarstyrning.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar föreslå Kommunfullmäktige besluta

att ställa sig positiv till en koncernbildning och bilda ett koncernbolag (Rådhuset AB) under 2020,

att genomföra koncernbildning genom försäljning av KBAB och VME aktier till koncernbolaget,

att genomföra en kvittningsemission i koncernbolaget och lånereversen övergår i ett aktieinnehav i bolaget. Emissionen sker till överkurs,

att godkänna förslag på bolagsordning, styrelseordföranden, ledamöter, ombud vid årsstämmor och lekmannarevisorer för koncernbolaget,

att ge kommunledningsförvaltningen i uppdrag att utarbeta ett förslag på ägardirektiv och arvodesbestämmelser för beslut i fullmäktige i februari 2021,

att omedelbart justera.

Sara Schelin
kommunchef

Annelie Pettersson
ekonomichef

Bilagor

Bilaga 1 Förslag till bolagsordning koncernbolag

Bilaga 2 Ledamöter och revisorer i koncernbolaget (ej redovisat här)

Bilaga 1 Förslag till bolagsordning

Bolagsordning för Köpings Rådhus AB

Organisationsnummer XXXXXX-XXXX

§ 1 Firma

Bolagets firma är Köpings Rådhus AB.

§ 2 Styrelsens säte

Styrelsen ska ha sitt säte i Köpings kommun, Västmanlands län.

§ 3 Verksamhetsföremål

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga och förvalta aktier och andelar utifrån av fullmäktige givna instruktioner samt samordna och utveckla verksamheten för koncernbolagen och kommunens räkning.

§ 4 Ändamålet med bolagets verksamhet

Bolagets syfte är att, inom ramen för de grundsatser som gäller för kommunal verksamhet enligt kommunallagen, ha uppsikt över dotterbolagens verksamheter samt att tillvarata de möjligheter till samverkan och effektivisering som finns mellan de kommunala företagen och kommunen.

Likvideras bolaget skall dess behållna tillgångar tillfalla aktieägarna.

§ 5 Fullmäktiges rätt att ta ställning

Bolaget ska bereda kommunfullmäktige i Köpings kommun möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

§ 6 Aktiekapital

Aktiekapitalet skall utgöra lägst 1 000 000 kronor och högst 4 000 000 kronor.

§ 7 Antal aktier

Antalet aktier skall vara lägst 1 000 och högst 4 000.

§ 8 Styrelse

Styrelsen skall bestå av lägst fem och högst tio ledamöter.

Styrelsen utses av kommunfullmäktige i Köpings kommun för tiden fr.o.m. den årsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige utser bland ledamöterna ordförande och vice ordförande i bolagets styrelse.

§ 9 Revisorer

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utses av bolagsstämman en auktoriserad revisor med eller utan suppleant.

Revisorns och suppleantens uppdrag gäller till slutet av den årsstämma enligt 9 kap. 7 § 1 st. ABL som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet.

§ 10 Lekmannarevisor

För samma mandatperiod som gäller för bolagets revisor ska kommunfullmäktige i Köpings kommun utse en lekmannarevisor med ersättare.

§ 11 Kallelse till bolagsstämma

Kallelse till bolagsstämma ska ske genom brev med posten eller via epost med läsintyg till aktieägarna tidigast fyra veckor och senast två veckor före stämman.

§ 12 Ärenden på årsstämma

På årsstämma ska följande ärenden förekomma till behandling:

1. Stämmans öppnande
2. Val av ordförande och sekreterare vid stämman
3. Upprättande och godkännande av röstlängd
4. Val av en eller två justeringsmän
5. Godkännande av dagordning
6. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
7. Framläggande av årsredovisningen, revisionsberättelsen och lekmannarevisorns granskningsrapport, i förekommande fall, koncernredovisningen och koncernrevisionsberättelse
8. Beslut om
 - a) fastställelse av resultat- och balansräkningen, i förekommande fall, fastställande av resultat- och balansräkningen för koncernen
 - b) dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
 - c) ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören
9. Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisorn och lekmannarevisorn med suppleanter
10. Anmälan av kommunfullmäktiges val av styrelse och lekmannarevisorer med ersättare samt nominering av auktoriserad revisor och ersättare
11. Val av revisor och revisorssuppleant (i förekommande fall)
12. Annat ärende som ankommer på bolagsstämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen
13. Stämmans avslutande.

§ 13 Räkenskapsår

Kalenderår ska vara bolagets räkenskapsår.

§ 14 Inspektionsrätt

Kommunstyrelsen i Köpings kommun äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder ej möter på grund av författningsreglerad sekretess.

§ 15 Firmateckning

Styrelsen får ej bemyndiga annan än styrelseledamot eller verkställande direktören att teckna bolagets firma. Sådant bemyndigande får endast avse två personer i förening. Vd för löpande förvaltningsärenden.

§ 16 Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får ej ändras utan godkännande av kommunfullmäktige i Köpings kommun.